◄ ԲԱՐՁՐ ՊԱՀԵՆՔ ...

Եվ այնուհետ այդ առնչությամբ անճիշտ տեղե-կատվությունը, որտեղ ծնողների պահանջը՝ դպրոցի չփակելու փոխարեն, ձեւացվեց մի տարօրինակ պահանջի, թե՝ «ինչու դպրոցի փակելու մասին մեզ ավելի շուտ չեք ասել» կամ թե՝ «պարզեք մեր վիճակը, որ իմանանք թե որտեղ պիտի արձանագրենք մեր երեխաներին», որն իրականում ապատեղեկացնող եւ ապակողմնորոշող մի տեսարան էր եւ ուրիշ ոչինչ:

«Ալիք» օրաթերթը ոչ միայն կրկնում է Թեմական խորհրդի կողմից «Ռոստոմ» դպրոցի փակման մասին հրապարակված անհիմն հայտարարությունը, այլ նրանից էլ առաջ անցնելով 20-25 հոգուն ներկայացնում է որպես այդ դպրոցի ողջ աշակերտության ծնողների, որը համազոր է բացարձակ ստի: Ու դեռ ավելացնում, որ հուլիսի 6-ին Թեմական խորհրդի, Պատգամավորական ժողովի դիվանի եւ Կրթական խորհրդի հետ համատեղ նիստի ընթացքում «ծնողները (այսինքն այդ 20-25 հոգին) տուեցին իրենց լիարժէք համաձայնութիւնը, որպէսզի Թեմական խորհուրդն անցնի գործնական փուլին եւ սկսի գործադրել «Ռոստոմ» աղջ. դպրոցը «Արաքս» դպրոցին միաւորելու գործընթացը», այսինքն փակումը, որն ընդհանրապես չի համապատասխանում իրականությանը, որովհետև հիշյալ նիստում ո՛չ քվեարկություն եղավ, ո՛չ էլ հավաքական հաստատում, նույնիսկ այդ սակավաթիվ ներկաների կողմից:

Իհարկե մենք լավապես գիտակցում ենք, որ «Ալիք»-ը անկախ թերթ չէ, այլ կուսակցական պաշտոնաթերթ և, ինքնաբերաբար, արտացոլում է պատկան կուսակցության տեսակետները և ոչ թե հասարակական պահանջը, սակայն դա չի նշանակում, թե որեւէ կուսակցության պաշտոնաթերթ իրավունք ունի իր նախասիրություններից ելած աղավաղել հարցերը, այլափոխել իրականությունները եւ սուտ լրատվություն կատարելով մոլորեցնել հասարակությունը:

Այստեղ խնդիրը լոկ «Ալիք» օրաթերթի սխալ կեցվածքը չէ, այլ այն անառողջ մոտեցումը, որով նա փորձում է ազգային իշխանությունների սխալը քողարկել, որը պակաս բան չէ քան ինքը սխալը, և նույնիսկ երբեմն ավելի քանդիչ՝ որի համար նախեւառաջ պատասխանատու է Դաշնակցություն կուսակցությունը եւ ապա թերթի խմբագրական կազմը:

Կասկածից վեր է, որ համայնքի նյութական, հոգեւոր եւ բարոյական շահի զոհելը հանուն հատվածական շահի, կարող է ունենալ անվերադարձ կորուստներ:
Ուստի «Ալիք» օրաթերթին կոչ ենք անում հեռու մնալ այնպիսի քայլերից, որով կխաթարվի համայնք-մամուլ փոխհարաբերությունը:

Թեհրան, 15 հուլիսի 2010թ.

«Իրանահայեր» լրատու ցանց
«Արաքս» շաբաթաթերթ
«Լույս» ամսագիր

Հայկական էլեկտրոնային եւ տպագիր մամուլից խնդրում ենք, արձագանքելով այս կոչը, Բարձր պահել հայ մամուլի վարկը եւ դեմ կանգնել անճիշտ լրատվությունը սովորույթի վերածելու ավերիչ գործունեության:

Ալիք օրաթերթի պատասխանը

Համայնքի ու հասարակայնութեան մերօրեայ պառակտիչները կամ՝ «Իրանահայեր»-ի «Լոյս»-ն ու ստուերը…

Ազգային նկարագիրն ու մշակոյթը աներկբայօրէն ամէն մի ազգի սեփականութիւնն են ու բխում են նրա ազգային ներաշխարհից, որն ունի իրեն իւրայատուկ երանգները եւ որը կարող է ընդհանուր եզրերի մէջ միացնել ազգերին կամ ընդհակառակը՝ տարանջատել իր բազմատարրութեամբ: Բայց, արի ու տես, որ նոյնը չեն աշխարհում տիրող տնտեսական զարգացումներից ու անկումներից բխող վերիվայրումները, որոնք նոյն ժամային ծիրում տարածւում եւ ներթափանցում են աշխարհում գոյութիւն ունեցող երկրների առօրեայում:
Եթէ ոչ շատ վաղ անցեալում, ընդամէնը տասնամեակներ առաջ, կենցաղային առօրեան ու կեանքը փոքրիկ սանդղակային ցուցանիշերով զարթօնք էր ապրում, ապա այսօր հէնց նոյն սանդղակային չափանիշերով ոչ այնքան բարեկեցիկ եւ խնդիրներով ու դժւարութիւններով յագեցած իրողութիւն է ապրում, որը անմիջականօրէն շաղկապւած է աշխարհում տիրող տնտեսական իրավիճակին ու սահմաններ չի ճանաչում: Տնտեսական իրավիճակ, որն այսօր պարտադրող հրամայական է դարձել՝ վերանայելու եւ վերադասաւորելու մարդու կենցաղը, աշխատանքն ու առօրեան:
Վերադառնանք բուն հարցին, որի ազդեցութիւնը կրում ենք նաեւ մենք՝ որպէս այս երկրում ապրող փոքրամասնութիւն՝ զերծ չմնալով տնտեսական ճգնաժամի հետեւանքներից, որն այսօր արդէն իսկ ուղղակի որպէս ժամանակի մարտահրաւէր՝ մեզանից համապատասխան առնուելիք քայլեր է պահանջում:
Ու ելնելով այս հրամայականից՝ իրանահայ համայնքում արդէն իսկ սկսւել են վերադասաւորման եւ վերանայման գործընթացներ, օպտիմալացումը առաւել քան հրատապ է դառնում մեզ համար, քանզի առկայ է արտագաղթի երեւոյթը, որը երկրում արդէն իսկ փոքրամասնութիւն ածականի տակ թւաքանակի նւազմամբ աւելի է շեշտւում:
Աւելիով սեղմելով այս հարցի օղակը՝ անցնենք համայնքում այս բոլոր երեւոյթների ու գործընթացների լուսաբանումներին, որին որպէս մեր համայնքի միակ խօսափողը՝ իր տարիների կոչմանը հաւատարիմ՝ որքան հնարաւոր է վաղվաղակի, իմա՝ իսկոյն, «Ալիք» օրաթերթը արձագանգել է՝ հիմնւելով, մէկ անգամ եւս շեշտում ենք՝ հիմնւելով ՓԱՍՏԵՐԻ ԵՒ ՓԱՍՏԱՑԻ իրողութիւնների վրայ:
Այս շեշտադրումը նրանց համար է, ովքեր առանց դոյզն իսկ արժանապատւութիւն ունենալու՝ մեղադրում են մեզ՝ «Ալիք» օրաթերթին, «իր որդեգրած գործելաոճի հետեւանքով՝ իբր հայ մամուլի ազնւութիւնը հարցականի տակ դնելու» մէջ: Եւ սա արտացոլւում է մի կայքէջային լրատւամիջոցից՝ «Իրանահայեր» յորջորջումով, որի խօսքին էլ որպէս համախոհ՝ իրենց կնիքն են դնում լրատւամիջոցի յաւակնութիւն ունեցող «Արաքս»-ն ու «Լոյս»-ը:
Վերջին ամիսների ընթացքում յատկապէս նման մեղադրանքներ վերը նշւած վայ լրատւամիջոցների կողմից

բազմիցս են հասցէագրուել մեզ, բայց «Ալիք»-ը, որ միշտ խոհեմ ու լուռ է տարել նման հասցէագրումները, իրեն վայել չհամարելով պատասխանել այսօրինակ ճղճիմ ու ստայօդ ցեխարձակումներին, այդուհանդերձ՝ այսօր կարիքը զգաց բարձրաձայնելու՝ չցանկանալով համայնքի հասարակութեան փոքրաթիւ այն զանգուածին, որը հետեւում է կայքին ու նաեւ հայաստանեան հասարակութեանը, որին ուղղուած է կոչը, նոյնիսկ վայրկեան իսկ շեղելու իր համոզումներում: «Ալիք», որը մշտապէս ներել է ու հանդուրժել է հէնց վերը նշուածների ոտնձգութիւններին՝ գերադասելով համայնքային միասնականութեան ու միատարրութեան պահպանումը, որի ալիքին նպատակայնօրէն հակառակ են թիավարում «Բարձր պահենք մամուլի վարկը» կոչ յղողները՝ իրենց թեթեւաբարոյ եւ ոչ-խելամիտ կեցուածքով:

Չէինք գրի այս բոլորը, եթէ որպէս համայնքի միակ օրաթերթը լինելու գաղափարը փայփայող զինուորներ՝ չունենայինք այն նախանձախնդրութիւնը, որ անաչառօրէն եւ առարկայօրէն փաստացի տուեալների հիման վրայ լուսաբանէինք համայնքային ողջ անցուդարձերը, քանզի մեծ ժողովրդականութիւն վայելող մեր թերթին սպասում են հազարաւոր ընթերցողներ, որոնց մօտ իւրաքանչիւր բառի եւ տառի համար պատասխանատուութիւն ենք զգում՝ հակառակ «Իրանահայեր» «լրատուական» կայքէջի, որի համախոհ ընթերցողների «բանակը» չի անցնում գոնէ տասնեակը եւ ինչպէս ժողովրդական խօսքն է ասում՝ խեղդուողը փրփուրներից է կախւում, սրանք էլ ընթերցող հասարակայնութիւն են փնտրում հայաստանեան հասարակութիւնում իրենց շինծու լրատուութեամբ, դեռ մի հատ էլ «կոչ» ձեւակերպում:

Մինչ կանցնենք նրանց կայքէջային լուսաբանումների իրողութիւնների փաստացի ճշգրտմանը, որոնք զուտ խեղաթիւրումներ են իրենցից ներկայացնում, մենք մեր զարմանքն ենք արտայայտում, որ նրանք, ովքեր ի դէմս այս լրատուամիջոցների՝ իրենց «մամուլի ազնիւ առաքեալներ» են համարում, տողատակերում պատգամների ընդմիջում իրենց ներկայացնելով որպէս զոհեր՝ ապա ինչո՞ւ են այս «ազգասէր ու ճշմարտախօս զոհերը» ընտրել հեշտ ուղին՝ հէնց համայնքային մակարդակում, չասենք ազգային, պառակտումային նպատակասլացութեամբ «լուսաբա-նութիւններ» անելով: Եթէ այդքան ազգասէր մարդիկ էք եւ օր ու գիշեր չէք քնում համայնքային «սխալ գործելաոճից եւ մամուլի ոչ-ճիշտ լուսաբանումներից» մտահոգ, ճիշտ կը լինէր հիմնելով թուրքալեզու հայամէտ կայքէջ՝ կայքէջային այդ ողջ կարողականութեան ու ներուժի սլաքն ուղղէիք համազգային խնդիրների քարոզչութեանը, զորօրինակ՝ Հայոց Ցեղասպանութեան ճշմարտացի իրողութեան քարոզչութիւնը, Արցախեան հիմնախնդիրը եւ այլն, ինչպէս ամիսներ առաջ արեց Ադրբեջանը՝ հիմնելով «Armenian.az» հայալեզու կայքէջը, ուր ամբողջութեամբ հակաքարոզչութիւն է՝ ընդդէմ մեզ: Իհարկէ, ի՞նչ ենք սպասում նման մարդկանցից. «լրագրողներ», որոնք նոյնիսկ իրենց քթի տակ, համայնքում, ազգային ու համազգային նշանակութիւն ունեցող, ինչպիսիք՝ ապրիլի 24-ի համահաւաքն է, Թեհրան-Երեւան յուլիսի 15-ի աւիավթարին կապւող անցուդարձերը եւ նման շատ այլ բաներ, ինքնուրոյն չեն լուսաբանում այլ հէնց հեշտ ու հանգիստ գործելաոճ մշակելով՝ ուղղակի վերցնում են թերթիս լրատուութիւնը եւ զետեղում իրենց կայքէջում, եւ այստեղ ինչպէ՞ս է, որ վստահում են լուրի հաւաստիացմանը եւ յաճախ նոյնիսկ տառացիօրէն մեր աղբիւրից վերցուած նիւթի ճակատին «Ալիք» օրաթերթ աղբիւրը առանց խղճմտանքի՝ փոխարինում են «Իրանահայեր» լրատու ցանցով. ահա թէ ո՞ւր է «Բարձր պահենք մամուլի վարկը» ջատագովների «ճշմարտացիութեան գաղափարախօսութիւնը»: Այս ամէնը գալիս է ապացուցելու եւ առաւել շեշտաւորելու այն ցաւալի իրողութիւնը, որ համայնքային նոյնիսկ ճակատագրական նշանակութիւն ունեցող հարցերը փոխանակ միակամ ու մի բռունցք դարձած լուծելու՝ տարանջատւում, դառնում են անձնական շահերի եւ եսակենտրոն նկրտումների զոհ՝ խախտելով հասարակութեան մտքի եւ միասնականութեան ամենակարեւոր խարիսխը, ստեղծելով անվստահութեան մթնոլորտ եւ ոչ-լիարժէքութեան զգացում, որին ուրիշ որեւէ որակաւորում եւ պիտակաւորում չես կարող տալ բացի վարակ, որը անզգայաբար իրեն անհրաժեշտ միջավայրն է ապահովում՝ ոչնչացնելով համայնքային առողջ օրգանիզմը:

Մեր եզրափակիչ խօսքում միայն կարող ենք ասել, որ կարծում ենք՝ վերոգրեալներին բազմիցս է ապացուցել, որ «Ալիք»-ն իր գոյութեամբ, իր գրչի շիտակութեամբ ու մտքի անկեղծութեամբ միշտ եղել է պատնէշի վրայ ու բազում նման փորձութիւնների է ենթարկուել արդէն շուրջ 80-ամեայ իր երթի ընթացքում, բայց երբեւէ չի ընկրկել իր դէմ սուր ճօճողների մեքենայութիւնների դիմաց, այլ ընդհակառակը՝ այդ փորձութիւններից նա դասեր քաղելով՝ դարձել է աւելի զօրեղ ու բանական մտքով առաջնորդւող: Վկայութիւնը՝ նրա արդէն 80-ամեայ յարատեւութիւնը: Այս հերթական փորձութիւնն էլ, որ, ինչպէս ժողովրդական խօսքն է ասում, այս խմորը շատ ջուր կը տանի, այսինքն՝ կայքէջային այս մեսիջները, որոնք ուղղուած են մեզ, վստահ ենք, կանցնեն պատմութեան գիրկը, բայց այս ոչ-կառուցողական ու համայնքի պառակտմանն ուղղուած գործընթացի «գլխաւոր հերոսները» կը մնան որպէս ինքնակոչներ, որոնց հետագայում արհամարհուած լինելը չի որակւի եւ որպէս հարցադրում՝ չի հնչի՝ «եթէ դաշնակցական չես, հայ չե՞ս»: Եւ, իմիջիայլոց, Դաշնակցութեան օրգան-պաշտօնաթերթը լինելով՝ երբեւէ չենք ջանացել շահագործել օրգանի գաղափարը, քանզի մշտապէս գիտակցել ենք, որ չենք կարող միայն կուսակցութեան խօսափողը լինել, որովհետեւ կուսակցութեան գաղափարախօսութիւնը ինքնին ազգային է եւ մենք որպէս օրաթերթ՝ գոյատեւում ենք փոքրամասնութիւն կոչւող համայնքում, որն իր ուսերին է պարտաւոր միաժամանակ տանելու համայնքի տարաբնոյթ մտասեւեռումներով յագեցած առօրեան՝ սկսած ազգապահպանութիւնից մինչեւ ամենաչնչին իրողութիւնը: Այնպէս որ՝ զուր են ձեր նկրտումները եւ մէկ անգամ եւս խորհուրդ կը տայինք ձեզ զբաղուել համայնքային, ազգային ու մանաւանդ համազգային հիմնահարցերի անաչառ ու ազնիւ լուսաբանմամբ եւ գոնէ այդ դէպքում՝ պարզերես կը լինէք համայնքի իրականութեան մէջ:

ԱԼԻՔ ՕՐԱԹԵՐԹ
19 ՅՈՒԼԻՍԻ, 2010 Թ.

Մեր զգաստության հրավերը եւ «Ալիք»-ի խուլ ականջները… կամ «ով որ դաշնակցական չէ, հայ չէ՞»

Սույն թվի հուլիսի 15-ին, իրանահայ մամուլի երեք ներկայացուցիչներս՝ «Արաքս» շաբաթաթերթ, «Լույս» ամսագիր և «Իրանահայեր» լրատվական ցանցը, Իրանահայ համայնքի հայկական դպրոցների եւ ազգային հաստատությունների իրարահաջորդ փակման վերաբերյալ ՀՅԴ պաշտոնաթերթ «Ալիք» օրաթերթի խեղաթյուրված լրատվության կապակցությամբ համատեղ մի կոչով մասնավորաբար նշել էինք, որ «լավապես գիտակցում ենք, որ «Ալիք»-ը անկախ թերթ չէ, այլ կուսակցական պաշտոնաթերթ եւ, ինքնաբերաբար, արտացոլում է պատկան կուսակցության տեսակետները եւ ոչ թե հասարակական պահանջը, սակայն դա չի նշանակում, թե որեւէ կուսակցության պաշտոնաթերթ իրավունք ունի իր նախասիրություններից ելած աղավաղել հարցերը, այլափոխել իրականությունները եւ սուտ լրատվություն կատարելով մոլորեցնել հասարակությունը»:
Հայտարարությամբ նույնպես, շեշտադրված, նշել էինք, որ ««Ալիք»-ը ոչ միայն կրկնում է Թեմական խորհրդի կողմից «Ռոստոմ» դպրոցի փակման մասին հրապարակված անհիմն հայտարարությունը, այլ նրանից էլ առաջ անցնելով, (եւ անտեսելով 300 բողոքարկող ծնողների եւ դպրոցի հարակից «Բահար» շրջանի քաղաքացիների ստորագրահավաքը), 20-25 հոգուն ներկայացնում է որպես այդ դպրոցի ողջ աշակերտության ծնողների, որ «տուեցին իրենց լիարժէք համաձայնութիւնը, որպէսզի Թեմական խորհուրդն սկսի գործադրել «Ռոստոմ» աղջ. դպրոցը «Արաքս» դպրոցին միաւորելու գործընթացը», այսինքն փակումը, որն ընդհանրապես չի համապատասխանում իրականությանը, որովհետեւ հիշյալ նիստում ո՛չ քվեարկություն եղավ, ո՛չ էլ հավաքական հաստատում, նույնիսկ այդ սակավաթիվ ներկաների կողմից»:
Վերջապես, համատեղ հայտարարության ավարտին ահազանգել էինք, որ ««Ալիք» օրաթերթի որդեգրած գործելաոճի հետեւանքով հարցականի տակ է դրվել հայ մամուլի ազնվությունը, ինչը կարող է բացասական հետեւանքներ ունենալ համայնքի համերաշխության եւ կենսունակության վրա»:

Եվ ահա, հուլիսի 19-ին, «Ալիք» օրաթերթը փոխարեն սթափվելու եւ անսալու մեր կոչին, կամ ապացուցելու, որ «ինքը չի ստել», հրապարակել է *«Համայնքի ու հասարակայնութեան **մերօրեայ պառակտիչները»*** վերնագրով մի գրություն, որում այս մտահոգիչ եւ կենսական հարցի վերաբերյալ մեր եւ համայնքում առկա հարցադրումներին պատասխանելու փոխարեն, պատասխանել է հետեւյալ ոճով եւ կերպով:

*«Մերօրեայ պառակտիչները… առանց դոյզն իսկ **արժանապատուութիւն** ունենալու՝ մեղադրում են մեզ՝ «Ալիք» օրաթերթին,… սա արտացոլւում է մի կայքէջային լրատուամիջոցից՝ **«Իրանահայեր» յորջորջումով**, որի խօսքին էլ որպէս համախոհ՝ իրենց կնիքն են դնում **լրատուամիջոցի յաւակնութիւն ունեցող «Արաքս»-ն ու «Լոյս»-ը**:*
*«… նշւած **վայ լրատուամիջոցների** կողմից բազմիցս են հասցէագրւել մեզ,*
*… **որի համախոհ ընթերցողների «բանակը» չի անցնում գոնէ տասնեակը** եւ ինչպէս ժողովրդական խօսքն է ասում՝ **խեղդուողը փրփուրներից է կախւում, սրանք էլ ընթերցող հասարակայնութիւն են փնտրում** հայաստանեան հասարակութիւնում իրենց շինծու լրատուութեամբ, **դեռ մի հատ էլ «կոչ» ծեւակերպում:***
Եթէ այդքան ազգասէր մարդիկ էք եւ օր ու գիշեր չէք քնում** համայնքային «սխալ գործելաոճից եւ մամուլի ոչ-ճիշտ լուսաբանումներից» մտահոգ, **ճիշտ կը լինէր հիմնելով թուրքալեզու հայամէտ կայքէջ…
*ի՞նչ ենք սպասում **նման մարդկանցից**…*
*«լրագրողներ»,… **անձնական շահերի եւ եսակենտրոն նկրտումներ … որոնք նոյնիսկ իրենց քթի տակ**…»:*

Մեզ՝ Իրանահայ մամուլի երեք ներկայացուցիչներիս, այս գրգռիչ եւ անպատասխանատու վերաբերումին ի պատասխան, միայն մնում է դիմել հրապարակայնության:
Մենք գնահատական չենք տվել եւ չենք տալու թե ո՞վ է «արժանապատվության» տեր, ո՞վ է «վայ լրատվամիջոց», ո՞վ է «պառակտիչ», ո՞վ է «լրատվամիջոցի հավակնություն ունեցողը, որի ընթերցողների բանակը չի անցնում տասը», թե ո՞վ է «փրփուրներից կախվող, խեղդվողը», «ընթերցող փնտրողը»: Այլոց «ազգասիրության եւ մարդկային արժեքների» մասին գնահատականներ տալու փոխարեն, իրենց 80-ամյա, կամ 180-ամյա «փորձառության» տեր համարողները թող լինեն համեստ եւ չստեն, չզրպարտեն իրենց սուտն ու սխալը բացահայտողին եւ կամայական գործունեության դիմելով չոտնահարեն համայնքի ցանկությունները:

Թերեւս «Ալիք»ը մոռացել է կամ չի գիտակցում, որ այլ թվականներում է ապրում, որ փոխվել են ժամանակներն ու սերունդները, թե տասնամյակներ է, որ ավարտվել է պաղ պատերազմը, որ չկան այլեւս իր ծայրահեղություններն ու այլամերժությունները քաջալերողներ եւ հովանավորողներ, եւ այս իրենց, մեղմ ասած անհամեստ գրականության համար, կարելի է իրենց դատի տալ, այլապես դեռեւս չէր գրի վերոնշյալները եւ դեռեւս, ինքն իրեն ծիծաղելի վիճակի մատնելով, չէր գրի հետեւյալը…

«Ալիք»-ին՝ «մեծ ժողովրդականութիւն վայելող մեր թերթին, սպասում են հազարաւոր ընթերցողներ… համայնքի միակ խօսափողը…
«Ալիք», որը մշտապէս ներել է ու հանդուրժել է հէնց վերը նշւածների ոտնձգութիւններին… «Ալիք»-ը, որ միշտ խոհեմ ու լուռ է… իրեն վայել չհամարելով պատասխանել այսօրինակ ճղճիմ ու ստայօդ ցեխարձակումներին…
«Ալիք»-ն իր գոյութեամբ, իր 80-ամեայ երթի ընթացքում, երբեւէ չի ընկրկել իր դէմ սուր ճօճողների մեքենայութիւնների դիմաց, այլ դարձել է աւելի զօրեղ:
…այս խմորը շատ ջուր կը տանի, այսինքն՝ կայքէջային այս մեսիջները, որոնք ուղղւած են մեզ, վստահ ենք, կանցնեն պատմութեան գիրկը ու համայնքի պառակտմանն ուղղւած գործընթացի «գլխաւոր հերոսները» կը մնան որպէս ինքնակոչներ, որոնց հետագայում արհամարհւած լինելը չի որակւի եւ որպէս հարցադրում՝ չի հնչի՝ «եթէ դաշնակցական չես, հայ չե՞ս»:

Եզրափակենք մեր խոսքը.

Մենք չենք ասել թե ինչ պիտի անի ՀՅԴ-ը կամ «Ալիք» օրաթերթը, դա իրենց գիտելիքն է, ցանկացած կուսակցություն եւ օրգան արժեւորվելու եւ արժեւորվում է իր կեցվածքով եւ գործունեությամբ: Համատեղ Կոչ-ով, ստորագրյալներս հայտարարեցինք, որ «Ալիք»-ը եւ ցանկացած լրատվամիջոց ինչ չպետք է անի եւ իրավունք չունի անելու:

Հրապարակեցինք հայտարարություն, որովհետեւ այստեղ խնդիրը լոկ «Ալիք» օրաթերթի սխալ կեցվածքը չէր, այլ այն անառողջ մոտեցումը, որով նա փորձում է ազգային իշխանությունների սխալը քողարկել, որը պակաս բան չէ քան ինքը սխալը, և նույնիսկ երբեմն ավելի քանդիչ` որի համար նախեւառաջ պատասխանատու է Դաշնակցություն կուսակցությունը եւ ապա թերթի խմբագրական կազմը: Ուստի «Ալիք» օրաթերթին կրկին կոչ ենք անում հեռու մնալ այնպիսի քայլերից, որով կխաթարվի համայնք-մամուլ փոխհարաբերությունը:

Թեհրան, 24 հուլիսի 2010թ.

«Իրանահայեր» լրատու ցանց
«Արաքս» շաբաթաթերթ
«Լույս» ամսագիր

Իրանահայ համայնք

Վախճանվել է իրանահայ անվանի գիտնական պրոֆեսոր Կարո Լուկասը

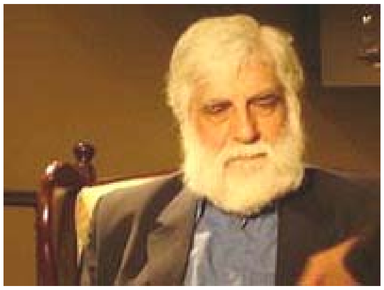

2010 թ. հուլիս 8-ին, 59 տարեկան հասակում քաղցկեղից վախճանվել է ուշիմ համակարգեր (Intelligent Systems) ասպարեզի անվանի գիտնական պրոֆեսոր Կարո Լուկասը:

Կարո Լուկասը (Ղուկասյանը) ծնվել է 1951 թվականին Իրանի Իսֆահան քաղաքի Նոր Ջուղա հայկական թաղամասում եւ ավարտել է Թեհրանի ազգային Քուշեշ Մարիամյան դպրոցը, ապա 1973 թվականին Թեհրանի Համալսարանի ճարտարագիտական (տեխնիկական) ֆակուլտետից ստացել բարձրագույն կրթություն (MSc) էլեկտրոնիկայի եւ համակարգչային տեխնոլոգիայի բնագավառում: 1976 թվականին ստացել է դոկտորական (PhD) կոչում աշխարհահռչակ Կալիֆորնիայի Բերքլի համալսարանից:

1993-97թվականներին եղել է Հիմնարար Գիտությունների Հետազոտական Կենտրոնի (IPM) տնօրենը, որը համարվում է Իրանի առաջնատար գիտական կազմակերպություններից: 1986-88 թվականներին ղեկավարել է Թեհրանի Համալսարանի Էլեկտրոնիկայի ճարտարագիտության ֆակուլտետը:

Չափազանց մեծ է պրոֆեսոր Կարո Լուկասի ներդրումը Իրանի եւ միջազգային գիտական ասպարեզում: Նա հեղինակել է ավելի քան 1200 գիտահետազոտական հոդվածներ, ներկայացրել է ավելի քան 200 դասախոսական ելույթներ միջազգային գիտաժողովներում, մասնակցել է 20 միջազգային գիտական պարբերականների խմբագրական կազմում, եղել է շուրջ 100 միջազգային կոնֆերանսների կազմակերպչական հանձնախմբերում, եւ հեղինակն է 8 գրքերի եւ համահեղինակն է 39 գիտական խմբագրված հավաքածուների:

Մեծ է նաեւ պրոֆեսոր Կարո Լուկասի մանկավարժական ավանդը: Նա շուրջ 30 տարի դասավանդել է Իրանի եւ միջազգային ճանաչված, այդ թվում Կալիֆորնիայի Բերքլի, Կանադայի Տորոնտոյի, եւ Կալիֆորնիայի Յու Սի Էլ Էյ (UCLA) համալսարաններում: Պրոֆեսոր Կարո Լուկասը ղեկավարել է հազարավոր մագիստրական ու դոկտորական ավարտաճառեր, եւ մեծ հարգանք է վայելում Իրանի ճարտարագիտական ուսանողների ու փորձագետների, ինչպես նաեւ պետական պատասխանատու անձանց մոտ:

2006 թվականին Կարո Լուկասը ճանաչվել է Իրանի ճարտարագիտական ասպարեզում Մնայուն Դեմքը (Eternal Figure) եւ պարգեւատրվել է Իրանի նախագահի կողմից:

Պրոֆեսոր Կարո Լուկասին անվանում են Իրանի ռոբոտիկայի գիտության հայր:

Պրոֆեսոր Կարո Լուկասը անդամակցել է 2007 թվականի ամռանը Կալիֆորնիայի Սան Ֆրանսիսկո քաղաքում տեղի ունեցած Տեխնոլոգիայի համահայկական վեհաժողովի (ArmTech 07) ծրագրող հանձնախմբում:

Հայաստան

ԿՈՄԱՆԴՈՍ. «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԶՈՐՔԻ ԴՈՒՐՍԲԵՐՈՒՄԸ ԱԶԱՏԱԳՐՎԱԾ ՏԱՐԱԾՔԻՑ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄ»

Հունիսի 18-ին Չայլու գյուղում կատարված ողբերգության մեջ գեներալ-մայոր Արկադի Տեր-Թադեւոսյանն առաջին հերթին մեղադրում է հայկական կողմին: Սահմանում եղել են անփորձ զինվորներ, հետեւաբար սպաները պետք է ավելի աչալուրջ լինեին ու չկորցնեին զգոնությունը:

«5 հոգու կորուստը հրամանատարության մեղքն է: Կատարվածն անուշադրության հետեւանք է: Սահմանին պետք է լինեին պատասխանատուներ: Այժմ դեպքի վայրում աշխատում է հատուկ խումբ, որը կբացահայտի կատարվածն, ու մեղավորները կպատժվեն: Սա պետք է դաս լինի

հայկական կողմի համար, որ այսօրինակ դեպքերը չկրկնվեն: Խորհուրդ կտայի, որ հայկական կողմը պատասխան հարված տար ադրբեջանցիներին», ասաց նա` հավելելով, որ Չայլու գյուղում զինվորների պահվածքը չի արտացոլում հայկական բանակի պատկերը:
Նա նշում է, որ հայկական կողմը երբեւէ սադրանքի չի դիմում, ի տարբերություն Ադրբեջանի: Կոմանդոսը համոզված է. դա հատուկ է արվում, որպեսզի իրենց համոզեն, որ ադրբեջանական բանակն ուժեղ է, եւ նրանք պատրաստ են պատերազմի` այդ կերպ թաքցնելով իրենց թույլ կողմերը:
Համեմատական անցկացնելով հայկական եւ ադրբեջանական բանակների միջեւ` Արկադի Տեր-Թադեւոսյանն առանձնացնում է, որ ադրբեջանական բանակը քանակական առումով մեծ է, քան` հայկականը: Սակայն քանակը դեռ չի նշանակում որակ: «Ադրբեջանական բանակում մեծամասնություն են կազմում ազգային փոքրամասնությունները` թալիշներ, վրացիներ, լեզգիներ, որոնք այնքան էլ չեն ցանկանում պայքարել հանուն Ադրբեջանի եւ Ալիեւի կլանի: Ինչպես յուրաքանչյուր երկրում, այնպես էլ Ադրբեջանում, երկրի հարստությունը պատկանում է ոչ թե ժողովրդին, այլ` իշխանություններին: Հետեւաբար, երբ ասում են` Ադրբեջանը նավթի երկիր է, եւ Բաքվում մարդիկ երջանիկ են` սուտ է: Ադրբեջանում ներքին մթնոլորտը սրված է, եւ դա արտացոլվում է նաեւ բանակում»:
Կոմանդոսը չի բացառում ռազմական գործողությունների վերսկսումը, բայց եթե սկսվի, սկզբնական շրջանում հաղթանակը Ադրբեջանի կողմը կլինի: «Ադրբեջանն այդ հաղթանակը կապահովի փողի եւ տեխնիկայի օգնությամբ: Կլինեն բազմաթիվ զոհեր, սակայն որոշակի պահի հայկական կողմը մարդկային գործոնի շնորհիվ հաղթանակ կտանի: Ադրբեջանում սպաները ստիպում են զինվորներին, որ կռվեն: Դա իրենց հայրենիքը չէ եւ չեն ցանկանում օտար հողի համար մահանալ: Այս դեպքում հայկական կողմը ոչ միայն դուրս կշպրտի ագրեսորին, այլ ռազմական գործողություններ կծավալի սահմանից այն կողմ»:
Հայկական կողմը գիտե Ադրբեջանի թույլ տեղը. դրանք նավթամուղներն ու գազամուղներն են, եւ հնարավոր ռազմական գործողության պարագայում առաջին հերթին հայկական կողմը դրանք կպայթեցնի: «Այդ նավթի միայն 15 տոկոսն է պատկանում Ադրբեջանին, մնացյալը` Անգլիային, եւ նա թույլ չի տա Ադրբեջանին վտանգել իր հարստությունը` պատերազմ սկսելով Հայաստանի հետ»: Կոմանդոսը հավելում է, որ եթե ռազմական ճանապարհով Ադրբեջանը չկարողանա հաղթել, գուցե հաղթի դիվանագիտական ճանապարհով: Ներկայացնելով G-8-ի հայտարարությունը` ասաց, որ դա հայկական դիվանագիտության պարտությունն էր:
«Երբեւէ չեմ կարդացել ավելի բացասական հայտարարություն Հայաստանի մասին: Տեքստում ասվում է` «Հանել զորքը տարածքներից»: Դա միանշանակ օգուտ է ադրբեջանական կողմին: Հայկական զորքի դուրսբերումը ազատագրված տարածքներից ողբերգություն է եւ Հայաստանի կործանումը: Սրանով կկերտվի պարտվողական Հայաստանի ապագան: Կսկսենք մեր թշնամիների մեջ փնտրել ընկեր, հետո մեր ընկերների մեջ` թշնամի: Դա կկործանի մեզ», ասաց նա` հավելելով, որ Քլինթոնի այցը Հայաստան հետապնդում է մեկ նպատակ` կյանքի կոչել G-8-ի հայտարարությունը:
Արտաքին քաղաքականության ուղեգիծը գնահատելով «2», Կոմանդոսը հիշեցնում է` հայկական կողմը դիվանագիտական պարտություն է կրել 1994թ, երբ Բիշքեկում կնքվեց հրադադարի համաձայնագիր: «Համաձայնագրի կետերից մեկում Ադրբեջանը պահանջում է զորքերի դուրսբերում տարածքներից: Պատերազմում պարտվող կողմը նման պահանջ է դնում, եւ հաղթող կողմը դա ընդունում է: Մեր նախագահներն իրար հետեւից սխալներ են գործում: Պետք է հասկանանք, թե ինչու սխալվեցինք, որ հասանք այս արդյունքին»:

«ԱՐԻ ՏՈՒՆ» ԾՐԱԳՐԻ ԱՅՍ ՏԱՐՎԱ ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼՆ ԱՎԱՐՏՎԵՑ

Սփյուռքի նախարարության 2010 թվականի «Արի տուն» ծրագրի առաջին փուլն ավարտվեց տարբեր երկրներից եկած 90 հայ պարմանիների եւ պարմանուհիների` ավանդական դարձած այցելությամբ Գառնի, Գեղարդ եւ Սեւան: Սուրբ Կարապետ

եկեղեցում նրանք մոմ են վառել, Սեւանի թերակղզում միասնության խարույկի շուրջը պար բռնել, հանդիպել Ազգային ժողովի եւ կառավարության ներկայացուցիչներին: «Արի տուն» ծրագրի մասնակցության հավաստագրեր հանձնելով մասնակիցներին, իսկ հյուրընկալող ընտանիքներին` շնորհակալագրեր, Սփյուռքի նախարար **Հրանուշ Հակոբյանը** մասնակիցներին հղել է իր սիրած խոսքը, թե նրանք պետք է լինեն Հայրենիքի փոքրիկ դեսպաններն իրենց համայնքներում: Մասնակիցներին ողջունելու էին եկել Ազգային ժողովի նախագահ Հովիկ Աբրահամյանը, Գլենդեյլի քաղաքապետ Արա Նաջարյանը, Գեղարքունիքի մարզպետ Նվեր Պողոսյանը եւ այլ պաշտոնյաներ: Նշելով, որ Հայաստանն ուժեղ է Սփյուռքով եւ կարեւորելով «Արի տունը», ԱԺ նախագահը կոչ արեց պատգամավորներին` իրենց հարկի տակ հյուրընկալել «Արի տուն» ծրագրի ապագա մասնակիցներին, կոչն արդեն իրականացրել է ԱԺ պատգամավոր **Տաճատ Վարդապետյանը**:
«Ձեր սիրտն այսուհետեւ կմնա Հայաստանում, եւ դուք միշտ ստիպված կլինեք վերադառնալ Հայրենիք», ասաց Գլենդեյլի քաղաքապետ Արա Նաջարյանը:
Հրաժեշտի երեկոն նշանավորվեց «Արի տուն» ծրագրի մասնակիցների համար հատուկ գրված երգի շնորհանդեսով, որի հեղինակը երգչուհի Լեյլա Սարիբեկյանն էր, ով եղել է մասնակիցների կողքին դեռ անցած տարվանից:

ԵՐԵՎԱՆԸ ԳՐՔԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔ

Երևանը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կողմից հռչակվել է 2012թ-ի գրքի համաշխարհային մայրաքաղաք: Այս մասին հուլիսի 3-ին Երևանի քաղաքապետարանում հրավիրված ասուլիսի ժամանակ հայտարարեցին Երևանի քաղաքապետ Գագիկ Բեգլարյանն ու Մշակույթի

նախարար Հասմիկ Պողոսյանը: Շնորհավորելով ներկաներին Երևանի քաղաքապետը նշեց. 'Բարձր այս տիտղոսը հրաշալի առիթ է մեր սիրելի մայրաքաղաքը աշխարհին հավուր պատշաճի ներկայացնելու համար':
ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն և Հրատարակիչների, Գրավաճառների ու Գրադանավարների միջազգային կազմակերպությունները ամեն տարի ընտրում են այն քաղաքը, որը հռչակվում է գրքի համաշխարհային մայրաքաղաք: Ընտրությունը կատարվում է քաղաքապետարանների կողմից ներկայացված հայտերի հիման վրա:

ԼՅՈՒԴՎԻԳ ԴՈՒՐՅԱՆ

Վախճանվեց գրական ավագ սերնդի երեւելի բանաստեղծ Լյուդվիգ Դուրյանը: Նրա գրչին են պատկանում շուրջ 30 ժողովածուներ, ինչպես՝ «Մաշտոց», «Ասք հողի», «Լեռները չեն խոնարհվում», «Եռագույն առագաստ», «Քարե արցունք», «Եվ մանանա, եւ նշխարք», «Կյանք իմացյալ» եւ այլ գրքեր: Վերջին ժողովածուի համար Լյուդվիգ Դուրյանին շնորհվել է Թեքեյան մշակութային միության գրական մրցանակը: Բանաստեղծն արժանացել է նաեւ բազմաթիվ այլ մրցանակների, այդ թվում՝ Հովհ. Թումանյանի անվան մրցանակի:
Լյուդվիգ Դուրյանը ծնվել է 1933 թ.-ին Չալթր գյուղում (Կրասնոդար): 1935 թ.-ին ընտանիքը տեղափոխվել է Հայաստան: Երկար տարիներ պատասխանատու պաշտոններ է վարել գրահրատարակչության ոլորտում: Նրա տեքստերով գրվել են բազմաթիվ սիրված երգեր, զգալիորեն մեծացնելով նրա ժողովրդականությունը:
Հոգեհանգիստը տեղի կունենա հուլիսի 10-ին, ժամը 19-ին, Թումանյան 1/1 հասցեում: Վերջին հրաժեշտը՝ հուլիսի 11-ին, ժամը 12-14-ը՝ Կամերային երաժշտության տանը:

ՎԱՀԵ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆԸ՝ ԱԳՆ ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԱՌԱՋԻՆ ՌԵԿՏՈՐ

Հայաստանի ԱԳՆ դիվանագիտական դպրոցում երեկ արտգործնախարար Էդվարդ Նալբանդյանը ներկայացրել է նորանշանակ ռեկտոր Վահե Գաբրիելյանին. «Դեսպան Գաբրելյանի կուտակած փորձն ու հմտությունները անշուշտ կնպաստեն դպրոցի առջեւ դրված խնդիրների իրականացմանը», ասել է արտգործնախարարը՝ հավելելով, որ ԱԳՆ կադրերի դարբնոցի առաջին ղեկավարը դառնալը պատվաբեր, միաժամանակ պարտավորեցնող ու բարդ աշխատանք է:

Սփյուռք

ՎԵՐՍԿՍՎՈ՞ՒՄ ԵՆ ԱՐԵՎԵԼՅԱՆ ԹԵՄԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՄԻԱՎՈՐՄԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1980-ական թթ.-ի վերջերից ընդհատված Մ. Նահանգների Հայ եկեղեցու Արեւելյան թեմի վերամիավորման բանակցությունները կարող են վերսկսվել առաջիկա օրերին, տեղեկացնում են **«Ազգի»** աղբյուրները Նյու Յորքից: Ըստ միեւնույն աղբյուրների, հունիսի 17-ին ՀՅԴաշնակցության տեղի կառույցները ներկայացնող մի պատվիրակություն առաջին անգամ քաղաքավարական այց է կատարել Արեւելյան թեմի առաջնորդ Խաժակ արք. Պարսամյանին՝ շնորհավորելով նրան վերջերս կայացած վերընտրության առթիվ: Հիշեցնենք, որ 1956 թ.-ից ի վեր, երբ ՀՅԴաշնակցության ջանքերով երկփեղկվեց Հայ եկեղեցին, Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության (Անթիլիաս) կարգադրությամբ եւ վերջինիս ենթակայության ներքո կազմվեց անթիլիասական թեմ՝ նաեւ Մ. Նահանգների երկու հատվածներում, որը Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի ճանաչմանը բնականաբար չի արժանացել: Անբաղձալի այդ կացությանը վերջ տալու եւ ժողովրդի ցանկությանը ընդառաջելու նպատակով անցյալ դարի 70-ական թթ.-ին վերամիավորման կամ միության խառն հանձնաժողով կազմվեց, որի աշխատանքները բաղձալի ավարտ չունեցան: Ահա նոր փորձ է կատարվելու այդ ուղղությամբ:

Ընտրվել է Պոլսո հայոց պատրիարքի փոխանորդը

Պոլսո հայոց պատրիարքարանի հոգեւոր խորհուրդը նախօրեին ընտրեց պատրիարքի փոխանորդ: Պոլսո հայոց պատրիարքի՝ Մեսրոպ Մութաֆյանի փոխանորդն այսուհետեւ լինելու է արքեպիսկոպոս Արամ Աթեշյանը: Այս մասին տեղեկացնում է թուրքական «Հյուրրիյեթ» օրաթերթը:
Հիշեցնենք, որ թուրքիաբնակ հայության 84—րդ պատրիարք Մեսրոպ Մութաֆյանը առողջական լուրջ խնդիրների պատճառով անկարող էր հովվապետություն անել հավատացյալ հոտի համար: Այդ պատճառով էլ փոխանորդ պատրիարք ընտրելու անհրաժեշտություն էր առաջացել:
03-07-2010

ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՅՑ ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԴԵՄ

Հայցը ներկայացրել են Լոս Անջելեսում բնակվող ամերիկահպատակ Կարպիս Դավոյանն ու Հրայր Թուրաբյանը՝ պահանջելով «միլիարդների» հասնող փոխհատուցում Թուրքիայից 1915-ին հայերից առգրավված շարժական եւ անշարժ գույքի, ինչպես նաեւ բանկային ավանդների դիմաց:
Ըստ Ասոշիեյթեդ պրես գործակալության, հայցը ներկայացվել է ինչպես թուրքական կառավարության, այնպես էլ Թուրքիայի կենտրոնական եւ գյուղատնտեսական բանկերի դեմ՝ պահանջելով առգրավման համար մեղավոր ճանաչել վերջիններիս: Ինչպես երեկվա համարում նշել է թուրքական «Հյուրիեթ»

թերթը, դատարան ներկայացված հայց-դիմումով հայցվորները 1915-ին հայերից առգրավված վարելահողերի, շենքերի, գործատեղերի, բանկային ավանդների, այդ թվում նաեւ` առ այսօր Թուրքիայի թանգարաններում ցուցադրվող արվեստի թանկարժեք նմուշների համար պահանջել են փոխհատուցում:
Նրանք ասել են, որ 1915-ին յուրացնելով երկրի հայ քաղաքացիների ունեցվածքը, թուրքական կառավարությունը դրանք վաճառքի է հանել կամ էլ վարձակալական հիմունքներով շահագործել է: Թեեւ կառավարության որոշումով վաճառքից եւ վարձակալությունից ստացված գումարները կուտակվել են բանկում, որպեսզի վերադարձնեն ունեցվածքի հայ սեփականատերերին, սակայն կառավարությունը հետագայում, խոստումը դրժելու գնով, խախտել է իր իսկ ընդունած որոշումը եւ հայերի ունեցվածքի հետ, յուրացրել է նաեւ ունեցվածքից ձեռք բերված գումարները:
Հայցվորների դատապաշտպաններից **Մարկ Կիրակոսը** Աստշիեյթեդ պրեսին հայտարարել է, որ սա թուրքական կառավարության դեմ ուղղակի բացված առաջին դատն է, ինչպես բոլոր դատապաշտպանները, այնպես էլ նրանց պաշտպանյալները 1915-ի Ցեղասպանության զոհերի ժառանգներն են: Ենթադրվում է, որ այս դատը երկարաձգվի մինչեւ 3 տարի:

Միջազգային

Թուրքիան սկսել է հայերին վերադարձնե՞լ պատմական հողերը

News.am. 5-8-2010- Կալիֆոռնիայի հայազգի գործիչների կողմից դատարան ներկայացված հայցի նկատմամբ արձագանքները Թուրքիայում միանշանակ չեն: Այդ մասին NEWS.am-ի թղթակցի հետ զրույցում նշել է Ստամբուլում հրատարակվող «Ակոս» թերթի խմբագիր Արիս Նալչըն: Սակայն, նրա խոսքով, գերակշռում է հանդարտ վերաբերունքը:
«Կան, իհարկե, արմատական տրամադրված անձինք, որոնք հայերին մեղադրում են բոլոր մահացու մեղքերի մեջ, որ նրանք ոտնձգություններ են անում «թուրքական հողերի» նկատմամբ, թուրքերից խլում են ունեցվածքը եւ այլն, սակայն մեծամասնությունը նորմալ է վերաբերվում: Վերջին շրջանում հաճախակիացել են դեպքերը, երբ հայազգի դեմքերը, որ համապատասխան փաստաթղթեր ունեն, սեփականության հայց են ներկայացրել եւ ստացել այն»,- ասել է նա:
Հարցին, թե որքան հարթ է ընթանում այդ գործընթացը, Նալչըն նկատել է, որ բյուրոկրատական թերացումներ, իհարկե, կան, բայց գործընթացն ընդհանուր առմամբ հարթ է ընթանում:
«Եւ դա շատ ճիշտ է»,- ընդգծել է լրագրողը եւ հավելել. «Մենք պետք է մեր ունեցվածքի համար պայքարենք մտքի ուժով, ոչ այլ կերպ»: Նալչըի խոսքով, կալիֆոռնիացիները պահանջելու ոչինչ չունեն ԱՄՆ-ից: Խմբագիրը հայտարարել է, որ յուրաքանչյուր նման հարց պետք է լուծվի բուն Թուրքիայի տարածքում:
«ԱՄՆ-ը ոչինչ չի կարող որոշել: Այսօր Թուրքիայի կառավարությունը համարժեք է արձագանքում պահանջներին, եւ եթե հիմնավորված է համարում, բավարարում է դրանք»,- նշել է նա:
Զրույցի վերջում Նալչըն հավելել է, որ այդուհանդերձ կարծում է, որ Կալիֆոռնիայի հայերը կարող են հաջողության հասնել: «Շատ լավ բան կլիներ»,- հույս է հայտնել նա:

Հասարակական

Հարցազրույց

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԵԼ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ՓԱԹԵԹԸ

Այնուհետեւ հստակեցնել իրավական պահանջի բնույթն ու բովանդակությունը

Վերջին ժամանակներում շատ են խոսակցությունները Ցեղասպանության հարցով միջազգային որեւէ դատարան դիմելու հնարավորության մասին: Հնչում են տարբեր կարծիքներ, հնչում են նաեւ միջազգային տարբեր դատարանների անուններ, այդ թվում` Հաագայի միջազգային քրեական դատարանի: Ի վերջո կարո՞ղ ենք դիմել միջազգային դատարան: Եթե կարող ենք, ապա ո՞ր, ի՞նչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ հայցի համար: Այս կապակցությամբ «Ազգը» զրուցեց միջազգային իրավունքի մասնագետ Վլադիմիր Վարդանյանի հետ: Մեր թերթը օրեր առաջ տեղեկացրեց, որ Ռուսաստանի հայերի միության եւ Համաշխարհային հայկական կոնգրեսի նախագահ Արա Աբրահամյանի նախաձեռնությամբ հուլիսի 2-ին Գիտությունների ազգային ակադեմիայում տեղի ունեցավ միջազգային խորհրդաժողով, որտեղ հենց քննարկվեցին հարցեր միջազգային դատարան դիմելու ուղղությամբ: Մեր զրուցակիցը նույնպես ելույթ ունեցավ այդ օրը:

- Պարոն Վարդանյան, ներկայացրեք, թե կոնկրետ ո՞ր միջազգային դատարանը կարող ենք դիմել, ո՞րն է ավելի նպատակահարմար՝ քննելու Ցեղասպանության գործը:

- Այստեղ ոչ թե նպատակահարմարության, այլ դատարանի իրավազորության հարցն է, թե ո՞ր դատարանն ունի իրավազորություն եւ իրավասություն: Այս հարցում իմ մոտեցումը հետեւյալն է. եթե պահանջ ներկայացնելու իրավական հիմքը Ցեղասպանության մասին կոնվենցիան է, ապա դա բացառապես ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանն է, եթե հիմքը այլ է, օրինակ, Հայոց ցեղասպանությանն առնչվող հարակից պահանջները՝ գույքային, կամ ֆինանսական, կամ ցեղասպանության ժխտման դեմ ուղղված պահանջներ, ապա դատական ատյանները եւս կարող են տարբեր լինել: Իհարկե, եթե մենք դիտարկենք Ցեղասպանությունը որպես Ցեղասպանության մասին կոնվենցիայի շրջանակներից դուրս գոյություն ունեցող հանցագործություն, այսինքն՝ հանցագործություն, որը պարտադիր է բոլոր պետությունների համար միջազգային իրավունքի տեսանկյունից որպես սովորութային միջազգային իրավունքի իմպերատիվ նորմերում արտացոլվող արգելք, ապա կարող ենք եւ դատական իրավազորության ավելի լայն շրջանակ դիտարկել: Բայց այստեղ կան մի շարք նրբություններ՝ իրավական, տեխնիկական եւ այլ բնույթի: Նրբություններ, որոնցից շատերն այն աստիճան յուրահատուկ են իրավաբանական տեխնիկայի տեսանկյունից, որ լայն ընթերցողին պարզապես կխճճեն: Ի տարբերություն ամերիկյան ֆիլմերի, որտեղ դատավարությունը, որպես կանոն, ներկայացվում է իբրեւ շոու, միջազգային դատարանում հայցի քննության նախապատրաստելը նախ եւ առաջ հսկայածավալ քանակությամբ փաստաթղթերի պատրաստումն է եւ մեծ քանակությամբ դիրքորոշումների մշակումը՝ այդ հարցի վերաբերյալ: Այլ կերպ ասած, եթե ցեղասպանության մասին կոնվենցիան պետք է հիմք լինի իրավական պահանջին, ապա այդ հարցը միանշանակ պետք է վերաբերի ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի իրավազորությանը, Ցեղասպանության մասին կոնվենցիայի 9-րդ հոդվածի հիման վրա, որը նախատեսում է կոնվենցիայի հետ կապված վեճերի լուծման դատական ընթացակարգ:

- Իսկ ո՞վ է իրավասու դիմելու միջազգային դատարան, հանրապետությո՞ւնը, թե՞ դա կարող է անել նաեւ անհատների որեւէ խումբ:

- Միջազգային վեճերի առկայության պարագայում ՄԱԿ-ի միջազգային դատարան կարող են դիմել բացառապես ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի կանոնադրությանը մասնակից պետությունները: Պետությունը՝ դառնալով ՄԱԿ-ի անդամ, ՄԱԿ-ի կանոնադրության համաձայն դառնում է նաեւ ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի կանոնադրության մասնակից, բայց դատարանն ունի իրավազորության առանձնահատկություններ: Այսպես՝ դատարանի իրավազորությունը բոլոր դեպքերում պարտադիր չէ. պետությունը պետք է հանդես գա հայտարարությամբ՝ ճանաչելով դատարանի իրավազորությունը ընդհանրապես որպես այդպիսին կամ որոշակի իրավիճակների կապակցությամբ: Ինչպիսի՞ն է մասնավոր քննարկվող դեպքը. Ցեղասպանության կոնվենցիայի պարագայում, վերջինս արդեն 9-րդ հոդվածում դրույթ է նախատեսում, ըստ որի՝ այդ կոնվենցիայի կիրառման, կատարման, մեկնաբանման հետ կապված վեճերը կոնվենցիայի մասնակիցները կարող են ներկայացնել ՄԱԿ-ի միջազգային դատարան: Եվ եթե պետությունն այդ դրույթի վերաբերյալ վերապահում չի կատարում, ապա համարվում է, որ տվյալ հարցով այն ընդունում է դատարանի պարտադիր իրավազորությունը:

- Եվ Թուրքիան որեւէ վերապահում չի՞ կատարել:

- Ո՛չ Թուրքիան, ո՛չ Հայաստանը վերապահումներ չեն կատարել, ժամանակին դա կատարել էր ԽՍՀՄ-ը, որը, սակայն, 80-ականների վերջին հանվեց:

- Իսկ որքանո՞վ կարող է ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանը իր վճռով պատասխանատվության կանչել Թուրքիային:

- Գտնում եմ, որ դեռ վաղ է նման հարցադրում անելը՝ հետեւյալ պատճառաբանությամբ. նախ՝ դատարան դիմելու ընթացակարգը բավական մեծ ռեսուրսներ՝ ինչպես մարդկային եւ մասնագիտական, այնպես էլ ֆինանսական, պահանջող գործընթաց է: Փաստաթղթերի պատրաստման գործընթացն իր հերթին բավական բարդ է: Եվ քանի դեռ մենք չենք անցել այդ գործընթացը, ապա վաղ է խոսելը, թե ինչի կհանգեցնի այն, եթե անցնենք: Ի վերջո, ամեն ինչ կախված կլինի նրանից, թե մենք ինչպիսի՞ պահանջ կներկայացնենք դատարան:

- Պարոն Վարդանյան, իսկ կոնկրետ ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանն ունի՞ նման գործերի քննության եւ վճռի հրապարակման նախադեպեր:

- Այո, այսօր առկա է միջազգային դատարանի միայն մեկ վերջնական վճիռ՝ դա Բոսնիա եւ Հերցեգովինան ընդդեմ Սերբիայի գործով ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանի որոշումն է, որով Սերբիան պատասխանատվության է կանչվել ոչ թե բուն Ցեղասպանության կազմակերպման մեղադրանքի հիման վրա, այլ Ցեղասպանությունը չկանխարգելելու պարտավորությունը չկատարելու, հետեւաբար՝ Ցեղասպանության մասին կոնվենցիայի դրույթները խախտելու մեջ:

- Իսկ որեւէ նոր գործ քննելիս դատարանը հաշվի առնո՞ւմ է գործի նախադեպը:

- Դատարանը, որպես կանոն, առաջնորդվում է իր ձեւակերպած իրավական դիրքորոշումներով:
Իհարկե, հաշվի չառնել չի կարող, որովհետեւ առկա են դիրքորոշումներ, որոնք անտեսել դատարանը պարզապես չի կարող, օրինակ՝ ո՞րն է ցեղասպանության հանցագործության տարրերի բովանդակությունը, ի՞նչ է մասնակի ցեղասպանությունը, ինչպե՞ս կարելի է վերհանել ցեղասպանություն կատարելու հատուկ մտադրությունները: Այդ տեսանկյունից, իհարկե, դատարանը որոշակի կաշկանդվածություն ունի, քանի որ հետեւում է իր իսկ մշակած իրավական պրակտիկային, դիրքորոշումներին: Բայց ինչ վերաբերում է կոնկրետ դեպքի քննությանը եւ եզրակացությունների մշակմանը, ապա, իհարկե, դատարանն այստեղ նախաձեռնելու է նախ համապատասխան վերաբերելի փաստերի, իսկ այնուհետեւ՝ կիրառելի իրավունքի՝ այսինքն, տվյալ իրավիճակի նկատմամբ տարածվող իրավական նորմերի վերհանում:

- Վերջերս հայկական մամուլը, երբեմն շփոթմունքով, խոսում է ընդդեմ Թուրքիայի հայցով միջազգային քրեական դատարան դիմելու հավանականության մասին. սա հնարավո՞ր է:

- Ձեր հարցի մեջ արդեն իսկ հայեցակարգային սխալ կա. միջազգային քրեական դատարանը կոչված է

պատասխանատվության կանչելու ֆիզիկական անձանց: Հետեւաբար Հայոց ցեղասպանության հարցով Հայաստանի կողմից ընդդեմ Թուրքիայի չի կարող որեւէ դիմում ներկայացվել որեւէ միջազգային քրեական դատարան: Ես չգիտեմ, թե որն է պատճառը, որ Լուիս Մորենո-Օկամպոյի այցից հետո Հայաստանում շատ ակտիվորեն սկսեցին քննարկել միջազգային քրեական դատարան դիմելու հնարավորությունը: Այսօր Հաագայում գործում են մի շարք դատական ատյաններ, եթե ասում ես` Հաագայի դատարան, պետք է հստակեցվի, թե կոնկրետ ո՞րը` Հաագայում կան միջազգային քրեական դատարանը, ՄԱԿ-ի միջազգային դատարանը, նախկին Հարավսլավիայի համար ստեղծված միջազգային քրեական տրիբունալը եւ միջնորդ արդարադատության մշտական պալատը. սրանք այն ատյաններն են, որոնք ես այս պահին մտաբերեցի: Իհարկե, եթե մենք կարողանանք հայնաբերել անձանց, որոնք անմիջական մասնակցություն են ունեցել Հայոց ցեղասպանության կազմակերպման, իրագործման մեջ, եւ եթե Թուրքիան հրաժարվի դրանց պատասխանատվության կանչելուց կամ ի վիճակի չլինի դա անել, իհարկե, եթե ՀՀ-ն դառնա միջազգային քրեական դատարանի մասնակից` Հռոմի կանոնադրության հիման վրա, ապա կարող է այդ հարցը բարձրացվել միջազգային քրեական դատարանում: Բայց նշվածն այսօր առնվազն անիրատեսական է, քանի որ դժվար թե Հայոց ցեղասպանությունից 95 տարի անց ողջ մնացած լինեն անձինք, որոնք թեկուզեւ ոչ անմիջական մասնակցություն են ունեցել Ցեղասպանությանը, եւ հնարավոր լինի նրանց պատասխանատվության կանչել այդ դատարանի միջոցով: Բացի այդ, միջազգային քրեական դատարանը հստակ սահմանված իրավազորություն ունի քննելու բացառապես այն միջազգային հանցագործությունները, որոնք տեղի են ունեցել Հռոմի կանոնադրության ուժի մեջ մտնելուց հետո, այսինքն` 2002-ից հետո տեղի ունեցած հանցանքները:

- Խոսենք Թուրքիայի հայցի հավանականությունից, որքանո՞վ եք հիմնավորված համարում, որ Թուրքիան ինքը կարող է հայց ներկայացնել միջազգային դատարան, եւ եթե այդպես լինի, չի՞ կարող շատ ավելի հարմար իրավիճակ ստեղծվել ՀՀ-ի համար:

- Թուրքիայի հայցը իրատեսակա՞ն եմ համարում, թե՞ ոչ` մի քիչ դժվար է ասել, որովհետեւ ես այդ երկրում ծավալվող իրադարձություններին տեղեկանում եմ հիմնականում մամուլից... Ես դա համարում են հնարավոր: Պատճառները մի շարք են` իրոք, 2007-ից հետո, երբ հրապարակվեց միջազգային դատարանի առաջին «ըստ էության» վճիռը, որով պատասխանատվության կանչեցին պետությանը` ցեղասպանության գործով (Բոսնիայի եւ Սերբիայի գործը - Հ. Ա.), Թուրքիայում որոշակի տեղաշարժ տեղի ունեցավ: Առաջացավ ալիք, որն ուղղված է նախահարձակ լինելուն, Թուրքիայի համար ձեռնտու դատական որոշում ձեռքբերելուն եւ նշված հարցում իրավական վերջակետ դնելուն: Կարող եմ ենթադրել, որ նշված հիմնահարցը դեռ առկա է Թուրքիայի իրավաքաղաքական օրակարգում: Թուրքիայում պարբերաբար նման հարցեր բարձրացվում են: Միջազգային դատարան Թուրքիայի դիմելու պարագայում Հայաստանի ավելի հարմարավետ դիրքում հայտնվելու կապակցությամբ ասեմ, որ կրկին շատ դժվար է պատասխանելը, քանի որ տվյալ պարագայում էականորեն փոխվում է իրավիճակը. մի դեպքում դու ես ներկայացնում պահանջ` այն ձեւակերպմամբ, որն անհրաժեշտ է քեզ խնդիրներդ լուծելու համար, մյուս դեպքում` դու, իհարկե, կարող ես հակընդդեմ պահանջներ ներկայացնել, սակայն, ի վերջո, դու հայտնվում ես պատասխանողի կարգավիճակում: Կրկին ասեմ` սա իրավաբանական ռազմավարության խնդիր է եւ միանշանակ պատասխաններ, համենայն դեպս այստեղ եւ այժմ ես չեմ կարող տալ: Այն շատ ծավալուն կստացվի, օրինակ` Բոսնիան ընդդեմ Սերբիայի գործով դատարանի կայացրած վճիռը ավելին քան 170 էջից էր բաղկացած, եթե դրան գումարում ենք միջազգային դատարանի դատավորների հատուկ կարծիքները, ապա ծավալը գերազանցում է 1000 էջը, այսինքն սա բավական մանրազնին կատարվող աշխատանք է, եւ շատ դժվար է ընթերցողներին ներկայացնել այն ամենը, ինչը պետք է արտացոլվի իրավական փաստաթղթերում:

- Իսկ ի՞նչ փաստաթղթեր պետք է պատրաստենք մենք՝ ի՞նչ ուղղվածության:

- Փաստաթղթեր, որոնք կոչված են հաստատելու` 1. Ցեղասպանության եղելությունը, 2. Ցեղասպանության կատարված լինելը Օսմանյան կայսրության պետական մարմինների կողմից կամ դրանց թողտվությամբ, 3. փաստաթղթեր, որոնք հիմնավորում են Ցեղասպանության հանցագործության եւ Ցեղասպանության կոնվենցիայի նորմերի հետադարձ կիրառելիության հնարավորությունը, 4. Թուրքիայի Հանրապետության իրավահաջորդ լինելը Օսմանյան կայսրության, 5. այդ հանցագործության հետեւանքով` ՀՀ տուժող պետություն լինելու հանգամանքը եւ այլն:

- Իսկ որքանո՞վ կարող է դատարանի վրա ազդեցություն ունենալ այն փաստը, որ արդեն շուրջ 20 երկրներ ընդունել են Ցեղասպանությունը, եւ եթե հանկարծ դատարանի վճիռը հօգուտ մեզ չլինի, ապա այդ պարագայում ի՞նչ պետք է լինի այդ երկրների որոշումների հետ:

- Իհարկե, որ մի շարք երկրներ ճանաչել են ցեղասպանությունը, կարող է ունենալ որոշակի բարոյաքաղաքական ազդեցություն: Իրավական տեսանկյունից դատարանի վրա այս հանգամանքը ազդեցություն ունենալ չի կարող: Դատարանը, անկախ նրանից, թե 20-30-40 պետություններ ճանաչել են Ցեղասպանությունը, ինքը պետք է իրավական որակում տա այդ արարքին:
Ինչ վերաբերում է այն հարցին, թե ի՞նչ տեղի կունենա Ցեղասպանությունը ճանաչած երկրների որոշումների հետ, ասեմ, որ դատարանը «սեւ-սպիտակ» որոշումներ չի ընդունում: Դատարանն արդեն ունի իր մշակած բավական հարուստ իրավական պրակտիկան եւ իրավաբանական պրակտիկան, որը վկայում է, որ դատարանին շատ դժվար է լինելու ասել, որ տեղի ունեցածը չի առաջացնում որեւիցե պատասխանատվություն: Դատարանը կփորձի առաջնորդվել իր իրավական դիրքորոշումներով, որոնք, իմ կարծիքով, միանշանակ «ոչ» չեն պարունակի: Իհարկե դժվար է կանխատեսել, որ այն միանշանակ «այո» է պարունակելու: Կարծում եմ, այդուհանդերձ, որ տվյալ որոշումը «բազմերանգ» է լինելու:
Վերջում ցանկանում եմ եւս մեկ անգամ կրկնել, դիմելով ինչպես ՀՀ-ի իշխանություններին, այնպես էլ սփյուռքահայությանն ու սփյուռքահայ բոլոր կազմակերպություններին. Ցեղասպանության համար

Թուրքիայի Հանրապետությանը պատասխանատվության կանչելուն ուղղված հիմնական հայցի հետ մեկտեղ հնարավոր է եւ անհրաժեշտ ներկայացնել նաեւ հարակից մի շարք հայցեր այլ դատական ատյաններում: Իսկ անդրադառնալով ՄԱԿ-ի միջազգային դատարան դիմելու հիմնահարցին՝ կցանկանայի նշել հետեւյալը. ես չգիտեմ՝ պե՞տք է արդյոք ՀՀ-ն դիմի դատարան, թե՞ ոչ, բայց ինձ համար հստակ է հետեւյալը. մենք պետք է պատրաստ լինենք յուրաքանչյուր պահին որեւէ միջազգային իրավական ատյանում այս խնդիրը ներկայացնելուն, իսկ դրա համար անհրաժեշտ համապատասխան փաստաթղթերի փաթեթը մշտապես պետք է պատրաստ լինի, ու մշտապես պիտի տարվեն աշխատանքներ այդ փաթեթը հստակեցնելու եւ զարգացնելու ուղղությամբ: Սա մեկ-երկու-երեք հոգու անելիքը չէ, սա պետական լուրջ ներգրավվածություն պահանջող աշխատանք է, որը պետք է իրականացվի պետության աջակցությամբ, համապատասխան մասնագետների, այդ թվում եւ արտասահմանյան ակնառու փորձագետների ներգրավման միջոցով:

Հարցազրույցը վարեց ՀՈՎԻԿ ԱՖՅԱՆԸ -Ազգ

ԿՐՈՆԱՓՈԽ ՀԱՅԵՐԻ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐ ԵՒՐՈՊԱՅՈՒՄ

Ռուբեն Մելքոնյան

Բռնի իսլամացված Հայերի եւ նրանց սերունդների խնդրի ուսումնասիրությանը զուգահեռ ի հայտ են գալիս նրանց աշխարհագրական սփռվածությանը վերաբերող նոր եւ հետաքրքիր մանրամասներ:Մ`ասնավորապես՝ Թուրքիայի կրոնափոխ Հայերի թեմայի ուչագրավ եւ, միեւնույն ժամանակ, յուրայատուկ մասն է կազմում ներկայումս Եվրոպայում բնակվող իսլամացված Հայերի սերունդների հարցը: Հայտնի է, որ ընդհանրապես կրոնափոխ հայության ներկայիս վիճակի մասին տվյալները, փաստերը շատ քիչ են, եւ եթե վերջին տարիներին Թուրքիայի իսլամացված հայերի մասին որոշ տվյալներ ի հայտ են գալիս, ապա Եվրոպայում բնակվողների վերաբերյալ նյութերն անհամեմատ ավելի քիչ են: Միայն վերջերս օտարազգի եւ հայ որոշ հեղինակներ սկսել են անդրադառնալ այս խնդրին եւ փոխանցել որոշ տեղեկություններ, որոնք, առավելապես, ունեն նկարագրական բնույթ:

Նախ, անդրադառնանք կրոնափոխ հայերի Եվրոպա տեղափոխվելու խնդրին եւ փաստենք, որ 1950-ական թվականների վերջերին Եվրոպայում ու մասնավորապես՝ Գերմանիայում առաջանում է էժան աշխատուժի կարիք եւ այդ պատճառով մի շարք երկրների հետ կնքվում են արտագնա աչխատավորների մասին պայմանագրեր:Թուրքիայի եւ Գերմանիայի միջեւ նմանատիպ պայմանագիր է կնքվում 1961թ., որից վետո սկիզբ է առնում Թուրքիայի հազարավոր բնակիչների արտագաղթը դեպի Գերմանիա, իսկ հետագայում՝ նաեւ Եվրոպայի այլ երկրներ:Հենց այս արտագաղթի հետեւանքով է այսօր Եվրոպայում ճեւավորվել մի քանի միլիոնի հասնող թրքական համայնքը: Համաձայն որոշ տվյալների, Թուրքիայից արտագաղթողների մեջ եղել են նաեւ հայեր, ընդ որում ` ինչպես բացահայտ քրիստոնյա, այնպես էլ կրոնափոխ կամ ծպտյալ: Կրոնափոխ հայերը եւ նրանց սերունդները մի քանի տասնամյակների ընթացքում գաղթել եւ հաստատվել են Գերմանիայի, Բելգիայի, Հոլանդիայի, Շվեդիայի, Ֆրանսիայի տարբեր բնակավայրերում, եւ այսօր նշյալ երկրներում կան կրոնափոխ հայության սերունդներից կազմված համայնքներ կամ համայնքատիպ կառույցներ :

Տեղափոխվելով աշխարհագրական նոր միջավայր՝ կրոնափոխ հայերի եւ նրանց սերունդների շրջանում սկիզբ են առել որոշակի գործընթացներ ու երեւույթներ, որոնք կապված են իրական ինքնությանը վերադառնալու հետ: Եվրոպաբնակ կրոնափոխ հայության շրջանում ամենատարածված եւ ուշագրավ երեւույթը, անշուշտ, կրոնադարձությունն է՝ քրիստոնեության վերընդունումը: Եւ այսօր Եվրոպայի կրոնափոխ հայերի մեջ ակունքներին վերադարձածների թիվ բավական մեծ է: Ինչպես փոխանցում են մի շարք աղբյուրներ, կրոնադարձության, արմատների որոնման գործընթացը տարբեր զարգացումներ է ունեցել եւ այսօր էլ շարունակվում է: Մասնավորապես՝ քրիստոնեություն ավելի արագ վերընդունել են ծպտյալ հայերը, որոնք ամեն բարենպաստ առիթ օգտագործել են ակունքներին վերադառնալու Համար եւ Եվրոպա տեղափոխվելուց կարճ ժամանակ անց կամ անմիջապես հետո ընդունել են քրիստոնեություն: «Լույս» երկշաբաթաթերթի վերջին համարներից մեկում Թամար Գեւոնյանը մեջբերում է մի պատմություն, համաձայն որի՝ Թուրքիայից Գերմանիա տեղափոխված արտաքուստ մուսուլման երեւացող մի խումբ մարդիկ հենց մաքսատանն ինքնաբացահայտվում են եւ պաշտոնյային ներկայացնում ոչ թե անձնագրերում առկա մուսուլմանական, այլ՝ հայկական անուններ: Այս ուշագրավ օրինակը ցույց է տալիս տասնամյակներ թաքցրած իրական ինքնությանը վերադառնալու ցանկությունը: Ինչպես նշում է նույն աղբյուրը, վերոհիշյալ հայերն այսօր Գերմանիայում համայնք եւ եկեղեցի ունեն:

Տարբեր աղբյուրներ փաստում են, որ այսօր Եվրոպայում բնակվող եւ քրիստոնեություն վերընդունած հայերը կրոնի հարցում շատ ավելի ջերմեռանդ են: Այստեղ կա նաեւ հոգեբանական կողմ, այն է՝ շրջապատին ապացուցել հայկականության հանդեպ իրենց հավատարմությունը: Իրական ինքնությանը վերադարձած հայերի շրջանում նկատվում են նաեւ որոշ հոգեբանական եւ հոգեկան խնդիրներ: Ոմանք անգամ բուժման կուրսեր են անցել հոգեբան—բժիշկների մոտ. վերջիններիս ախտորոշումը եղել է այն, որ կրոնադարձ հայերի հոգեվիճակի մեջ կարեւոր եւ որոշիչ դեր են ունեցել Հայոց ցեղասպանության տրավմատիկ հիշողությունները, տասնամյակներով ապրած վախի ու սպառնալիքի մթնոլորտը եւ այն, որ շարունակ թաքցրել են իրական ինքնությունը:

Այսօր Գերմանիայի տարբեր քաղաքներում կան կրոնադարձ հայերի խմբեր, որոնց մի մասը ինտեգրված է տեղի այլ հայերի հետ, իսկ մի մասը խորթության հանդիպելով հին համայնքի կողմից՝ շարունակում է վարել մեկուսի կենսակերպ եւ համայնքային կյանքից դուրս է մնում:

Գերմանաբնակ թուրք գրող Քեմալ Յալչընը բազմաթիվ փաստեր է ներկայացնում Եվրոպայում ապրող կրոնափոխ հայերի մասին եւ մեզ ուղարկած իր նամակում նշում է. «Ես Գերմանիայում մարդկանց գիտեմ, որոնք առաջացած տարիքում անգամ վերընդունում են քրիստոնեություն եւ մկրտվում»: Հայ Առաքելական եկեղեցու Գերմանիայի թեմի առաջնորդ Գարեգին արքեպիսկոպոս Բեքչյանը եւս անդրադառնում է խնդրին եւ որոշ հետաքրքիր փաստեր ներկայացնում»:

«Մասիս» շաբաթաթերթ, հունիս 19, ***Շար. 1***

«300 միլիոնին ղեկավարում են 3 հազար սիոնիստներ»

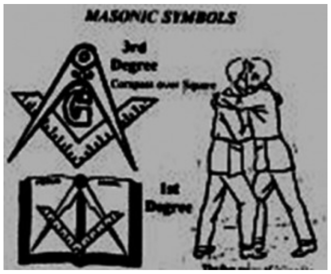

… Երբ վերջապես մի օր սկսենք համախմբված աշխատել ու իսկապես հասկանանք, թե ինչ ասել է մեկ լեզու, մեկ հայրենիք, մեկ մշակույթ, մեկ անցյալ ու մեկ ապագա եւ գնանք Վանը տուն բերելու, հայ մասոնները գալո՞ւ են մեզ հետ: Թալաաթ ու Ջոհրապ: Մասոն Թալաաթը սպանեց "աղբարիկ" Ջոհրապին: Պատմությունից ոչ մի բան չենք սովորում: Մե՛ղք: Թուրք մասոնը մի բոպեում վերադառնում է իր վայրենի ցեղին բնորոշ, հատուկ նկարագրին եւ մոռանում է հայ աղբարիկին, իսկ հայ մասոնը գնում է Ստամբուլ՝ շնորհավորելու թուրք աղբարիկի քաջագործությունը: Հայի այս տեսակը հայի արյուն չունի, անունո՛վ հայ է: Հայը թուրքին աղբարիկը չի կարող լինել: Մեծ բանաստեղծն ասել է. "Այսքան չարիք թե մոռանան մեր որդիք Թող ողջ աշխարհի հայուն կարդա նախատինք": Կարդո՛ւմ են, սիրելի՛ Ավետիս Ահարոնյան: Ծիծաղո՛ւմ են մեր դիտավորյալ անկարողության վրա: Տեսեք թե ինչ է ասում Հայաստանի հուդա-մասոնական Մեծ օթյակի Մեծ վարպետ, հուդա-մասոն Քրիստափոր Սահակյանը. … Ամբողջ աշխարհով մեկ սփռված հայերը վերջապես հնարավորություն ունեցան Հայաստան տեղափոխելու այս ջահը, օծելով Հայաստանի մասոնական Մեծ օթյակը 30 հուլիս 2002-ին: … Այսօր հուդա-մասոնական "Լույսը" շողում է Հայաստանի վրա: …Մենք, բոլորս որպես անդամներ Հայաստանի հուդա-մասոնական Մեծ օթյակի՝ հանձնառու ենք կառուցելու "Լույսը"՝ որպեսզի շողա Հայաստանի վերեւ եւ որպեսզի կիսենք այս "Լույսը" ուրիշների հետ…": ("Արարատ" շաբաթաթերթ) Այդ ուրիշը, վստահաբար, թուրքն է: Հայի այս տեսակին պետք է վտարե՛լ Հայաստանից: Այս կերպարը մեր ազգի թշնամին է: Եվ այս բոլորը, օրը ցերեկով, պետության աչքի առաջ ու թերեւս նրա հովանավորությամբ ու աջակցությամբ: Հոյակա՛պ է…… Ասում են, թե չես կարող կաթողիկոս, պատրիարք, նախագահ, նախարար, նույնիսկ թագավոր լինել՝ եթե մասոն չես: Մի օր Անթիլիասի եպիսկոպոսներից մեկին հարցրի. - Կաթողիկոսը մասո՞ն է: - Այդ մեկուն չեմ կրնար պատասխանել,- պատասխանեց: Եթե մասոնությունը մի լավ բան է, ինչո՞ւ չեն բացահայտում նրա օրենքները, ծրագիրն ու նպատակը, ու ամեն բան անում են գաղտնի, թաքուն, ծածուկ, մատիկներով:

Զարմանալին այն է, որ այլեւս չեն վախենում կամ չեն ամաչում ասելու, որ իրենք մասոն են: Մասոնների համար Քրիստոսը Աստված չէ, Մուհամմեդն ու Բուդդան՝ միայն մի քիչ խելոք մարդիկ են: Ըստ Գերի Կաhի՝ մասոնները սատանայապաշտ են, սատանային են հավատում: Ըստ մասոնների՝ իրենք հավատում են Տիեզերքի Մեծ Ճարտարապետին:

- Իսկ էդ ո՞վ ա: Բնական է, չէ՞, հարցումը: Ես ձեզ մի քիչ գիտությունից խոսեմ, հետո կորոշենք՝ թե ո՞րն ի՛նչ է: Արեւը Ծիր Կաթին համաստեղության ծայրամասերին դեգերող մի ռեակտոր է, ուր ատոմը կանոնավորաբար ճեղքվում է: Մեր համաստեղությունը բաղկացած է 100 միլիոն աստղերից: Մեր տիեզերքում մեկ միլիարդ ամաստեղություններ են շրջում: Մյուս տիեզերքներո՞ւմ՝ չգիտեմ որքան. ոչ ոք գիտի դեռ: Արեւից 1000 անգամ մեծ աստղեր կան: Արեգակը 5 միլիարդ տարեկան է: 5 միլիարդ տարի էլ կարող է շրջել համաստեղության կենտրոնի շուրջը, երբ սկսելու է այնքան տաքանալ ու մեծանալ, որ կլանելու է մոտիկ մոլորակներին ու փոքրանալով վերածվելու է մի աննշան կետի՝ տիեզերքի պարապության մեջ: Մարդկությունը, մինչ այդ, նոր օթեւաններ պիտի որոնի: Պիտի ճամփորդենք մտքի՞, թե տեսողության արագությամբ: Իսկ նյո՞ւթը… Պիտի վերածվենք աստվածների՞…

Արիստոտելն ասել է. "Աստվածներն էլ սիրում են կատակել": Տիեզերքի մեջ կատարվում են անհավատալի, աներեւակայելի գործընթացներ:

Արեւներ պտտվում են իրար շուրջ: Հսկա աստղեր տրաքվում են եւ վերածվում սեւ խոռոչի, որոնք կլանում են աստղերին, նույնիսկ լույսին: Միլիոնավոր աստիճանների տաքություն, անհավատալի ցրտություն: Կարողացա՞ մի բան հասկացնել: Ո՞ր ճարտարապետը կարող է ստեղծել այս բոլորը: Ամերիկացի աստղագետ Կարլ Սագանն ասում է. "Եթե ուզում ես ոչնչից կարկանդակ պատրաստել, նախ պետք է տիեզերքն ստեղծես": Երեւի ա՞յս են ուզում փաստել մասոնները: - "Մասոններն էլ միջոց են" մութ ուժերի համար,- ասում է Կաhը:

Վերջապես՝ ովքե՞ր են այդ մութ ուժերը: Ամերիկացինե՞րը: Ո՛չ: Մեղք է ամերիկացի ժողովուրդը: Լավագույն պարագային՝ ոչխարի մի տեսակ է նա: Տուն-գործ, գործ-տուն, գարեջուր ու սեքս: Սա՛ է ամերիկացին: Մտահոգությո՞ւն: Անշուշտ ունի: "Որքա՞ն փող ես սարքում": Ամերիկացիները 15 տարի պատերազմեցին Վիետնամի դեմ, բայց քարտեզի վրա չգիտեն այդ երկրի տեղը:

Շար. 1

Մշակույթ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱԶԱՏԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Պրոֆ. Ծ. Պ. Աղայան

Ելնելով ստեղծված դրությունից, հայ հասարակական-քաղաքական գործիչներից ոմանք այն կարծիքն էին հայտնում, թե հայ ժողովրդի ազատագրման համար անհրաժեշտ է դիմել եվրոպական տերությունների օգնությանն ու միջամտությանը, որովհետև սուլթանական բռնապետության և ռազմական դիկտատուրայի պայմաններում ապստամբական փորձերը վերջանում են արյունալի չարդերով: Կարծիքների բախում էր տեղի ունենում նաեւ այն կապակցությամբ, թե Հայաստանի ազատագրման հովանավորը ո՞վ պետք է լինի, Արևմտյան տերություննե՞րը, թե՞ Ռուսաստանը:

Հասկանալի էր, որ այս խնդրի արծարծման ընթացքում հաշվի էր առնվում մեծ տերություններից յուրաքանչյուրի շահագրգռվածությունը: Իսկ մեծ տերությունները, պարզ է, ելնում էին իրենց գաղութարարական ծրագրից և աշխատում օգտագործել ամեն մի առիթ, որպեսզի միջամտեն Թուրքիայի ներքին գործերին և Մերձավոր Արևելքում հարմար դիրք գրավեն:

Հայ ազատաբաղձ գործիչներին հուսադրում էին միջին դարերում ծայր առած խաչակրաց արշավանքները

և հատկապես 1645—1669 թթ. Կրետե կղում Իտալիայի (Վենետիկի հանրապետության) և Թուրքիայի միջև ավելի քան քառորդ դար շարունակվող պատերազմները: Վենետիկի հանրապետությունը, որ ժամանակի միջազգային առևտրի ասպարեզում կարևոր դեր էր խաղում, նպատակ էր դրել տիրել Միջերկրականի արևելյան ափերին: Դրանում շահագրգռվածություն էր հանդես բերում նաև Ֆրանսիան, իսկ Հռոմի պապը ձգտում էր պատերազմին նոր խաչակրաց արշավանքի տեսք տալ:

Այդ հանգամանքը Թուրքիայի բռնապետության տակ հեծող քրիստոնյա ժողովուրդներին՝ հույներին, հայերին, ասորիներին, Բալկանների սլավոնական ժողովուրդներին ազատության նոր հույսեր էր ներշնչում: Հենց այդպի ակնկալությամբ 1663 թ. Ասի Խաչատուր Գաղատացի կաթողիկոսը կոչ էր անում Ֆրանսիայի թագավոր Լյուդովիկոս XIV-ին գլխավորել Թուրքիայի լծի տակ գտնվող քրիստոնյաների ազատագրության գործը: Այդ ուղղությամբ ավելի ակտիվ գործունեություն ծավալեց Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք Թութունջին, որն այցելեց Ֆրանսիա, Լեհաստան եւ մի շարք այլ երկրներ, ստացավ պետական գործիչների երաշխավորությունները՝ օգնելու Թուրքիայի քրիստոնյաներին: Նրանք հավաստիացնում էին, թե այդ ժողովուրդների ապստամբության դեպքում իրենք պատճառ կունենան միջամտելու: Թութունչին, խաբուսիկ այդ հույսերով տարված, համընդհանուր ապստամբություն հրահիրելու ձգտումով, շրջեց Թուրքիայի քրիստոնեաբնակ շրջանները, եղավ նույնիսկ Եգիպտոսում և քրիստոնյա եթովպացիների շրջանում :

Հայ խոշոր առևտրականներից ոմանք, որ կապեր ունեին Լյոլդովիկոս XIV-ի արքունիքի հետ, իրենց հերթին նրան հավաստիացնում էին, որ հայերը և մյուս ճնշված ժողովուրդները պատրաստ են ապստամբելու թուրքական լծի դեմ և հավատ էին ներշնչում, թե հնարավոր կլինի վերականգնել Արևե՜լյան կայսրոլթյունը՝ նրա իսկ հովանավորությամբ: Նրանք նախագծում էին հայերի, հույների և մյուս քրիստոնյա ժողովուրդների համընդհանուր ապստամբություն, որի շնորհիվ հնարավոր կդառնա «շփոթություններ առաջ բերել Անատոլիայի ներսում և դիմադրել մինչև քրիստոնեական զորքերի հասնելը»:

Հոոմի պապ Ալեքսանդր VII-ի (1655 —1667)՝ Հակոբ Ջուղայեցի կաթողիկոսին գրած մի նամակից պարզվում է, որ պապը նրան հավաստիացրել է, թե իրեն հնազանդվելու դեպքում ամեն ինչ կանի հայ ժողովրդի ազատագրության համար:

Թուրքիայի դեմ մղված պատերազմում Վենետիկի հանրապետության կրած պարտությունից հետո, 1670-ական թվականներից, հաբսբուրգներն սկսեցին գլխավորել հակաթուրքական զինակցությունը, որի մեջ մտնում էին Ավստրիան, Լեհաստանը, Վենետիկը, հետո նաև Ռուսաստանը: Եվ ահա հայ գործիչներն էլ իրենց հույսերը կապեցին հաբսբուրգների հետ: Այդ շրջանում, երբ ակտիվացել էր ազատագրական պայքարը թե՛ Վրաստանում և թե Հայաստանում, Հռոմի պապը և եվրոպական պետությունները չէին զլանում ակնկալվող օգնության մասին խոստումներ շռայլել՝ պայմանով, որ վրացիներն ու հայերը նախօրոք կաթոլիկություն ընդունեն: Հենց նույն պայմանով Լեհաստանի Յան Սոբեսկի թագավորը, պատասխանելով Հակոբ կաթողիկոսի նամակին, խոստանում է օգնել հայերի ազատագրման գործին:

Այսպիսով, հայ ազատագրական շարժման ջատագովներն Այս էտապում ժողովրդական ելույթները և շարժումները դիտում էին որպես առիթ արտաքին միջամտության համար և հիմնական հույսը դնում էին եվրոպական տերությունների վրա: Դրանով նրանք փաստորեն գործիք էին դառնում մեծ տերությունների դիվանագիտության ձեռքում: Պարզ էր, որ նվաճողկան քաղաքականություն վարող եվրոպական տերությունների միջամտության վրա հույս դնելը դրական արդյունքի չէր կարող հասցնել: Նրանց միջամտությունն, ընդհակառակը, նորանոր չարիքներ էր բերում օսմանյան լծի տակ տառապող ժողովուրդներին: Սակայն հայ ազատագրական պայքարի գաղափարախոսոլթյունը իրերի բերումով նորից այդ ուղիով էր ընթանում: Դա իր դրսևորումն է գտել նաև մեծ հայրենասեր Իսրայել Օրու գործունեության մեջ:

1677 թ. Հակոբ Ջուղայեցու ջանքերով էջմիածնում Ղարաբաղի մելիքների և Իսրայել Օրու մասնակցությամբ կայացած գաղտնի ժողովում որոշվեց Հայ ժողովրդին փրկելու համար դիմել եվրոպական տերություններին: Ութսունամյա կաթողիկոս Հակոբ Ջուղայեցին և քսանամյա Իսրայել Օրին հանձնարարություն ստացան հայկական հարցը եվրոպական պետությունների օգնությամբ լուծելու համար արտասահման մեկնել: Հակոբ Ջուղայեցին, չդիմանալով ճանապարհի դժվարություններին, Կ. Պոլսում վախճանվեց: Իսրայել Օրին համառորեն շարունակեց իր առաքելությունր և շատ դառնություններ կրելով, Փարիզում, Վենետիկում և այլուր 20 տարի շարունակ բախեց եվրոպական տերությունների դռները: Բայց ամենուր հանդիպեց սառն անտարբերության: Ի վերջո նա եկավ այն համոզման, որ պետք է դիմել այնպիսի պետության, որի տնտեսական և քաղաքական շահերը համընկնում են հայ Ժողովրդին թուրքական ու պարսկական լծից ազատելու խնդրին: XVII դ, վերջին և XVIII դ. սկզբին, ինչպես համոզվեց Օրին, այդպիսի պետություն էր Ռուսաստանը:

Իսրայել Օրու և այլ գործիչների ռուսական կողմնորոշումր հայ-ռուսական քաղաքական կապերի զարգացման ամբողջ ընթացքի արդյունքն էր: Մոսկովյան պետությունը XVII դ. վերջերին արդեն բավականին հզորացել էր և ձգտում էր իրագործել իր քաղաքական ծրագրերը Մերձավոր Արևելքի նկատմամբ: Դա մի կողմից անհանգստություն էր առաջացնում եվրոպական տերությունների շրջանում և Թուրքիայի նկատմամբ նոր վերաբերմունք մշակելու հիմք տալիս, մյուս կողմից՝ տեղիք էր տալիս այն բանին, որ հայերն իրենց ազատագրության ակնկալություններր կապեն Ռուսաստանի հետ:Այդ կողմնորոշմանը նպաստեցին նաև հայ-ռուսական առևտրա-տնտեսական ուժեղացող կապերը, հատկապես 1667 և 1672 թթ– Սպահանի հայ առևատրականների կնքած պայմանագրերը Ռուսաստանի հետ: Ալեքսեյ Մի- խայլովիչ ցարն ընդունեց հայ առևտրականների թանկարժեք նվերը՝ հայ վարպետների պատրաստած ադամանդազարդ գահը՝ ի հատուցում հայ ժողովրդին հովանավորելու նրա խոստման: Առևտրական կապերի ծավալման Համար Վոլգայի վրա հատուկ նավատորմիղ կառուցվեց:

Հայ-Ռուսական կապերի ամրապնդման գործում հատկապես զգալի դեր կատարեց Սպահանի հայ առևտրական ընկերության ներկայացուցիչ Գրիգոր Լուսիկենցը, որը շահի հանձնարարությամբ 1671 թ. Ռուսաստանի հետ առևտրական նոր պայմանագիր կնքեց և միաժամանակ կարևոր աշխատանք ծավալեց հայ-ռուսական հարաբերությունների ամրապնդման

ուղղությամբ: Նրա միջոցով ռուսական ցարին հանձնվեց Գանձասարի Պետրոս կաթողիկոսի դիմումը: Այդ նույն ժամանակ ցարին դիմեց նաև էջմիածնի Յակոբ կաթողիկոսը` խնդրելով հայ ժողովրդին պաշտպանել կրոնական, տնտեսական և քաղաքական հալածանքներից: 1676 թ. թուրքերի դեմ տարած հաղթանակից հետո Ռուսաստանի հզորությունն առավել ակնառու դարձավ, իսկ երբ 1686 թ. Ռուսաստանը միացավ հակաթուրքական կոալիցիային, հայերի ռուսական կողմնորոշումը ավելի ուժեղացավ:

Ռուսաստանի հզորացումն անհանգստություն էր առաջացնում եվրոպական տերությունների շրջանում: Ավստրիան և ուրիշ պետություններ, ցանկանալով մեկուսացնել Ռուսաստանին, Թուրքիայի հետ 1699 թ. Կարլովիցում մասնակի հաշտություն կնքեցին և սկսեցին նրան շոյելու տևական քաղաքականություն վարել:

Ռուսաստանի միայնակ մնալը թուրքերի դեմ առավել ևս ամրապնդեց հայերի ռուսական կողմնորոշումը: Յայերն իրենց հույսերն ամբողջովին կապեց ին Ռուսաստանի հետ` նրանից ակնկալվող ազատագրական իղձերը շաղկապելով նաև այն բանին, որ Պետրոս Առաջինը դեռևս XVII դ. 90-ական թվականներին իր արտաքին քաղաքականության կարևոր խնդիրներից մեկը համարում էր սուլթանի կայսրության թուլացումը:

Պետրոս Առաջինի կայսրությունը հյուսիսում ձգտում էր տիրել Բալթիկ ծովին ու պատուհան բացել դեպի Եվրոպա, հարավում` հասնել Միջերկրական ծով, Արևելքում ռուսական տիրապետությունն ընդարձակել մինչև Խաղաղ օվկիանոս: Դա Իսրայել Օրուն վերջնականապես համոզեց, որ հայ ժողովրդի ազատագրման բանալին գտնվում է Ռուսաստանում: Վերադառնալով Յայաստան, նա Ղարաբաղում` Գյուլիստանի մելիքի մոտ, Սյունյաց իշխանավորների մասնակցությամբ գումարեց գաղտնի ժողով, որտեղ լայնորեն քննարկվեցին Ռուսաստանի օգնությամբ հայ ժողովրդի ազատագրության քաղաքական և ռազմական հանգամանքները: Որոշվեց հայ ժողովրդին ազատագրելու և հայկական պետականությունը վերականգնելու համար դիմել ռուսական պետության օգնությանը: Ղարաբաղի մելիքների և ավատապետերի ստորագրած դիմումը Իսրայել Օրին ներկայացրեց Պետրոս Առաջինին: Նրա առաքելըլթյունը և առաջարկներն արժանացան ռուսական արքունիքի հավանությանը:

Շար. 2

Խոհեր

Մեր անցած ճամբան

Թ. Ղարախանյան Միրակցի

Մինչեւ վարպետ Համոին հանդիպելը վարպետ Սաքոից խնդրեցի, որ նոր գործատեղերի մասին ինձ տեղեկացնի. նա էլ իսկույն ասաց "ԴԵԶ" անունով մի ընկերության մասին է լսել եւ կարծում է որ "Քարուն" գետի արեվմտյան մասում է գտնվում: Անհապաղ ճամբա ընկա:

Քարուն գետի կամուրջով անցա եւ հարց ու փորց անելով վերջապես գտա այդ "ԴԵԶ"-ի շենքը: Դիմեցի "ԴԵԶ" ջրամբարի Պարսկա-Ամերիկյան ընկերությանը (անգլերենով "DEZ DAM PROJRCT") եւ աշխատանքի դիմումնագիր խնդրեցի: Պարսիկ կառավարիչը միայն հարցրեց իմ կրթության մասին, եւ ինձ դիմումնագիր տվեց: Մինչեւ 8 էջանոց երկու լեզվով կեսը պարսկերեն կեսը անգլերեն դիմումնագիրը լցրեցի հոգիս դուրս եկավ, ապա *զինվորականի* հարցին հասնելով երկար ու բարակ չարչարանքով մտածեցի "Բա տեր Աստված զինվորական հարցի պատասխանը ինչ գրեմ, բա ոնց "ԱՅՈ" ասեմ եթե դեռ չեմ ավարտել. իսկ եթե "ՈՉ" ասեի ,աշխատանք չէի ստանա": Երկար-բարակ մտաջելուց հետո, նույնիսկ վախեցա գրել "ՈՉ", վերջապես որոշեցի ԱՅՈ եւ ՈՉ-ի հարցը դատարկ թողնել, մտածելով որ եթե բախտ ունենայի եւ ինձ կանչեին, կասեի մոռացել եմ պատասխանել ուստի հույսս գցեցի Աստծուն: Երբ վերջացրի գրելը, աշխատողները արդեն ճաշի էին գնացել: միայն մնացել էր շենքի դռնապանը, որը իրավունք չուներ դուռը բանալ:

Դրսում սպասեցի մինչեւ դիմումնագրի պատասխանատուն ճաշից վերադարձավ եւ իր մեքենայից ցած գալով գլուխը գցեց քայլելով դեպի ընկերության շենք. իր հետեւից վազելով եւ ամաչելով ազգանունը կանչեցի "ջենաբե Մոեզզի" … "ջենաբե Մոեզզի" այսպես իրեն հարգելի պարոն "Մոեզզի" ազգանունով կանչելով իմ լրացրած խնդրագիրս ձեռքս առած երեք անգամ կանչելուց վերջապես անդրադարձավ ու գլխով արեց հետեվեմ իրեն: Շենքը ներս մտնելուց դռնապանը պարոն "Մոեզզի"-ին հարգանք ցույց տալով իր նստած տեղից կանգնեց եւ պարոն "Մոեզզի"-ն առանց ինձ նայելու ասաց «թամամ քարդի ռույե միզ բեզար, խաբարեթ միքոնիմ». այսպէս ասելով որ "եթէ դիմումնագիրը վերջացրել ես, սեղանի վրա դիր, պետք եղած քեզ հետ կը-կապվենք": Շնորհակալություն հայտնելով դուրս եկայ եւ նույն ճանապարհով քայլելով վերադարձա վարպետ Սաքոի խանութը, հուսալով որ կը հանդիպեմ, կանացի սափրիչ վարպետ Համոին: Արդեն մոտենում էի մեր ընկեր Սաքոի խանութին երբ հայերեն խոսակցության ձայն լսեցի եւ շատ հոգնած բայց ուրախ-ուրախ ներս մտա եւ բարեվեցի:Ընկեր Սաքոն առանց սպսելու վարպետ Համոին ծանօթացրեց ու ասավ «Էս էլ մեր Մամուքցի Համոն, որ աշխարից լուր ունի»:

Խանութի անկյունի հաճախորդների տեղը գրավելով, երկար ու բարակ զրուցեցինք եւ որքան ուրախալի էր որ Չարմահալ գաւառի Մամուքա գյուղից եկած այդ հողագործ բանվոր ընտանիքի զավակը քիչ կրթությունով եւ առանց որեւէ արհեստից գաղափար ունենալու մի հայի մոտ սափրիչ էր վարձվել եւ կարճ ժամանակում, կամաց կամաց կանացի սափրիչության մասնագետ դարձել եւ իր համար անկախ խանութ բացել: Երբ իմ ուրախությունը տեսավ, մեր համագավառացի հարգելի մասնագետ սափրիչ Համոն պատմեց մի ուրիշ հաջողակ մամուքցի համագյուղացու մասին որ նա էլ իր նման սափրիչի աշակերտությունից, իր մասնագիտությունը փոխել եւ "Սեդքո/ Sedco" անունով Ամերիկյան ընկերության մէջ գործի անցել եւ ճարպկությամբ ինքն էլ կարճ ժամանակում այնքան էր առաջադիմել որ բարձր գնահատանքի էր արժանացել եւ մեծ պաշտոնյա էր դարձել եւ ասաց, թե լավ կլիներ ինձ ծանոթացնելով նրան, ինձ էլ աշխատանքի հրավիրեն այդ ընկերությանը:

Վահիկ Բաղդասարյան